Kirjallinen kysymys KK 279/2026 vp

Pia Lohikoski vas

Kirjallinen kysymys yleistukiuudistuksen vaikutuksesta omaishoitajien asemaan

Eduskunnan puhemiehelle

Laki työmarkkinatuen ja peruspäivärahan korvaavasta yleistuesta tuli voimaan 1.5.2026. Kuten jo lakiesityksen lausuntokierroksella tuli ilmi, yleistukiuudistus heikentää monien omaishoitajien taloudellista asemaa entisestään. Ennen uudistusta omaishoidon tuen hoitopalkkio vaikutti vähentävästi ainoastaan työmarkkinatukeen, mutta ei peruspäivärahaan. Laki yleistuesta taas säädettiin siten, että hoitopalkkion vähentävä vaikutus ulottuu myös aiemmin peruspäivärahaa saaneisiin omaishoitajiin.

Omaishoitajien osuus kaikista työttömistä on marginaalinen, eikä tarveharkinnan laajentaminen omaishoitajien keskuudessa tuo siksi merkittäviä taloudellisia säästöjä. Yksittäiselle omaishoitajalle kyse voi olla kuitenkin jopa satojen eurojen kuukausittaisesta menetyksestä. Tarveharkinnan laajentaminen hoitopalkkioihin on jo johtanut tilanteisiin, jossa omaishoitaja jää käytännössä ilman riittävää perusturvaa.

Yleistukiuudistukseen sisältyvät heikennykset uhkaavat vähentää halukkuutta ryhtyä sopimusomaishoitajaksi, jolloin tosiasiallisesti hoivavastuussa oleva työtön jää ilman omaishoitajalle kuuluvia palveluita ja tukirakenteita. Tämä taas voi johtaa uupumukseen, työkyvyn heikentymiseen ja sosiaalisin ongelmiin, mikä on myös työllistymisen kannalta haitallista.

Omaishoidon palkkio on etuoikeutettua tuloa ansiosidonnaisessa päivärahassa, jolloin työttömiä omaishoitajia ei kohdella yhdenvertaisesti. Eriarvoisesta kohtelusta kärsivät juuri ne, jotka ovat jo ennestään lähtökohtaisesti matalampitasoisen sosiaaliturvaetuuden piirissä. Siksi omaishoidon palkkio tulisikin säätää etuoikeutetuksi tuloksi myös yleistuessa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Onko hallitus arvioinut yleistukiuudistuksen vaikutuksia niihin henkilöihin, jotka ovat sekä työttömiä että omaishoitajia ja

onko hallitus valmis säätämään omaishoidon palkkion etuoikeutetuksi tuloksi yleistuessa?

Valmis
5.0

Kirjallinen kysymys KK 279/2026 vp

Helsingissä 22.6.2026

Pia Lohikoski vas